

Bijengif en Reumatoïde artritis (2)

Drs. G.L.Vermeer

In het februari nummer van Bijen, jaargang 1999, is een enquêteformulier met vragen over het voorkomen van reumatoïde artritis onder imkers bijgevoegd. De respons van de lezers op deze enquête was groot: van de mannelijke imkers heeft ongeveer 20% gereageerd, terwijl ruim 60% van de vrouwelijke imkers het formulier invulde. In het december nummer is de uitwerking van de formulieren ingezonden door de mannelijke imkers gepubliceerd. Bij deze presenteer ik de uitwerking van de enquête voor zover het de vrouwelijke imkers betreft.

14

Op de enquête hebben, tot Pasen 1999, 127 vrouwelijke imkers gerespondeerd uit een geschatte populatie van ca. 200. De nagekomen inzendingen worden als controlegroep beschouwd. De reacties op dit onderzoek gaven blijk van interesse en aanmoediging. Sommigen spraken in liefdevolle bewoordingen over hun bijen, over de vreugde van het imkerschap en de liefde voor de natuur.

Doel van het onderzoek

Doel van het onderzoek was het nagaan of Reumatoïde Artritis (R.A) als hoofdvorm van de klassieke reuma-aandoeningen minder of helemaal niet voorkomt onder vrouwelijke imkers en daarnaast het nagaan van uitdovingen resp. genezingen van dit type gewrichtsaandoening. Tevens was ik geïnteresseerd in het verschijnsel overige gewrichtsklachten, met name Artrose.

De werkwijze

Voor een volledige beschrijving van de gebruikte methode verwijs ik naar het laatste nummer van Bijen (8 (12) pp:334-336). De totale vrouwelijke imkerspopulatie is geschat op 200.

De de uitwerking van de resultaten van de enquête is uitgegaan van de veronderstelling dat vooral imkers met klachten gereageerd hebben. Deze aanname maakt het mogelijk met behulp van de Pareto (reken) methode de resultaten door te trekken naar de gehele vrouwelijke populatie imkers. Voor beperkingen van deze methode verwijs ik naar het vorige nummer van Bijen. Als aanvulling en ter controle wordt er op dit moment een a-selecte steekproef uitgevoerd. (Zie decembernummer).

Alleen de formulieren ingezonden door vrouwelijke imkers die beweerden RA te hebben (gehad) en minimaal 1 steek hebben gehad zijn in de uitwerking opgenomen.

Uitwerking van de resultaten

De populatie vrouwelijke imkers, ca.200, is aan de kleine kant om 'harde statistische uitspraken' te kunnen doen. De tendens die ik bespeurde zou gecontroleerd kunnen worden bij grotere populaties in de grotere Europese landen of in die landen waar de imkerij nog tot de volkstraditie behoort.

Vrouwelijke imkers met een actieve Reumatoïde Artritis

Wij vonden 4 imkers met R.A. tegenover de landelijke norm van 2 à 3. Deze aantallen zijn te laag om een verantwoorde conclusie te trekken. Het betekent dus niet dat R.A. bij vrouwelijke imkers vaker voor komt dan in de totale populatie vrouwen.

Vrouwelijke imkers waarbij de Reumatoïde Artritis is uitgedoofd

Net als bij de mannen ligt de verhouding actief : uitgedoofd =2:1

Andere gewrichtsaandoeningen

Artrose (n=2). Hieraan lijden ca. 650.000 mannen en vrouwen. Vrouwen meer dan mannen. Op een enkele uitzondering na werd Artrose alleen gediagnostiseerd bij vrouwen ouder dan 50 jaar.

Tenniselleboog (n=5): Bij de 5 patiënten die repondeerden waren de klachten merendeels weer overgegaan.

Jicht en Bechterev (n=0): Geen meldingen ontvangen; geen vergelijkingsmaatstaf voorhanden.

Fibromyalgie (aandoening van de spieren) (n=4): Het EPOZ-onderzoek m.b.t. het landelijk voorkomen zou een getal hebben opgeleverd van ca.6 patiënten. Dit in tegenstelling tot het gevonden getal van 4 patiënten. Zonder statistisch onvoorzichtig te zijn is de afwijking ca.30% minder.

Overige gewrichtsklachten: actief (n=4) *en uitgedoofd* (n=2)

Voorlopige conclusies en aanbevelingen

De motivatie van de vrouwelijke imkers om op de enquête te reageren was groot: 60% van de het totaal

aantal vrouwelijke imkers (geschat op 200) vulde het formulier in. Het aantal is echter te gering om nu al harde conclusies te kunnen trekken. Er lijkt een trend te zijn dat bij vrouwelijke imkers, in tegenstelling tot de bij mannelijke imkers, bijengif niet preventief werkt tegen R.A. en atrose. Voor de spierziekte fibromyalgie lijkt er een positieve werking van bijengif uit te gaan. Op dit moment wordt een contrôle onderzoek uitgevoerd, pas na uitwerking hiervan kunnen er harde conclusies worden getrokken.

De uitwerking van de enquête onder mannelijke imkers is gepubliceerd in Bijen 8 (12): 334-336.

Reactie op fusie

Ik waardeer het pleidooi voor fusie van Leen Kamerling in Bijen 8(12): 340-341 (1999), want ik mis al te lang de stem van de leden hierover in Bijen. Wèl een enkele kanttekening bij zijn betoog.

Een onderneming die wil fuseren, begint het proces niet met de vraag om goedkeuring aan de werknemers, maar bij afstemming tussen de verantwoordelijken aan de top van beide bedrijven. Als daar geen gezamenlijke wil ontstaat, is de zaak kansloos. Zo ook hier. Eerst moet bij de besturen de wil ontstaan om serieus de mogelijkheid te onderzoeken. Ik heb er begrip voor als in dit proces van eerste verkenning een stap vooruit wordt gevolgd door een stap achteruit. Immers naast het verstand, speelt ook het gevoel, emotie en veel onzekerheid over de gevolgen en dus af en toe een uitglijder. Niet onachtzaamheid of top-down benadering was oorzaak van een hapering. Die hapering lijkt inmiddels al weer achter ons te liggen. Het gesprek gaat weer verder.

Na deze eerste stap volgt stap 2: uitzoeken wat de consequenties zijn (o.a. vermogen, contributie, organisatie). Taak voor werkgroepen met daarin ook mensen uit commissies of belangengroepen. Pas dan heb je materiaal om de leden een verantwoorde keuze te laten maken. Dat is niet een autoritair top-down proces maar een proces van initieren en leiding geven.

Natuurlijk moet ieder bestuur zich vergewissen van de mening van hun leden. Maar een vraag aan de leden 'Bent u voor of tegen fusie?' is oneerlijk als je daar niet bijvoegt een beeld van de consequenties (stap 2).

Dick Vunderink, voorzitter Bedrijfsraad

Exlibris van Helmer Fodgedgaard uit Letland. Ontwerp en uitvoering Peteris Upitis

Bericht aan lezers

Regelmatig ontvangen we reacties van lezers op een artikel in Bijen. In principe wordt zo'n reactie dan zo snel mogelijk in Bijen geplaatst, mits natuurlijk de inhoud van de reactie van algemeen belang is. Helaas lukt het meestal niet om de reactie in het eerstvolgende nummer van Bijen te plaatsen en dat is jammer. Het heeft alles te maken met de wijze waarop Bijen wordt samengesteld. Om toch enigszins aan de behoefte van een snelle reactie tegemoet te komen bieden we de lezer de volgende mogelijkheid aan.

Reacties van maximaal 250 woorden worden, na beoordeling door de redactie, in het eerstvolgende nummer in Bijen opgenomen mits ze vóór de 25ste van de maand bij de redactie zijn. Reacties die niet aan deze criteria voldoen kunnen we helaas pas in het volgende nummer opnemen.

Dus een reactie op een artikel gelezen in het januarinummet moet vóór 25 januari ontvangen zijn voor plaatsing in het februari-nummer.

We wachten op veel reacties.

Marleen Boerjan